

Sritis ir tikslas:

- Klausymas
- Vaikas sureaguoja, kada tėvai atkreipia jo dėmesį į garsą:
  - aplinkos garsai;
  - balsas.

Veikla

Pirmasis žingsnis per klausą mokant vaiką žodinės kalbos yra parodyti jam, kad egzistuoja garsai. Jis turi mokėti stebėti savo aplinką ir atkreipti dėmesį į garsus. Tai pirmasis ir pats svarbiausias jūsų kelionės žingsnis. Dabar vaikas dar gali nesuvokti, kad jį nuolat supa garsai. Pradėkime nuo mokymo klausyti. Šią savaitę visų žaidimų metu laikykitės ne daugiau kaip vieno metro atstumo tarp vaiko ir kalbančiojo. Užsiėmimų metu namų aplinkoje turi būti tylu. Išjunkite televizorių, radiją, oro kondicionierių ar kitą garsą skleidžiančią įrangą.

Žaidimas

- Vaikas ir vienas iš tėvų (pavyzdžiui, mama) turi didelę plastikinę vonelę, medinį plaktuką ar medinį šaukštą bei dėlionės detalę ir sėdi ant grindų. Kitas iš tėvų su tuščia dėlionės lenta sėdi priekyje, o nugara atsukta į vaiką. Vaikui ir mamai garsiai sudavus plaktuku į plastikinę vonelę, tėtis atsisuka, rodo į savo ausį ir sako: „**Aš girdėjau**“. Vaikas duoda tėčiui dėlionės detalę, kurią jis padeda ant tuščios lentos.
- Apsikeiskite vietomis. Vaikas sėdi ant mamos kelių, nususukęs nuo tėčio. Tėtis plaktuku suduoda į vonelę, mama apsuka vaiką ir rodo jam į ausį sakydama: „**Tu girdėjai**“. Vaikas gauna dėlionės detalę iš tėčio. Tęskite žaidimą, pasikeisdami vietomis. Pasidžiaukite, kai pasiseka!

Žaidimas, beldžiant į duris

- Mama su vaiku sėdi vienoje durų pusėje, o tėtis pabeldžia į duris iš kitos pusės. Mama vaikui sako: „**Aš girdžiu**“. Vaikas atidaro duris, tėtis duoda vaikui kaladėlę. Tęskite, kol vaikas surinks 6–8 kaladėles, statydamas jas vieną ant kitos. Tada tėtis duoda vaikui kamuoliuką, kurį šis meta ir sugriauna kaladėlių bokštą. Kartokite žaidimą, pasikeisdami vietomis.

Data	Ką jūsų vaikas darė?

Sritis ir tikslas:

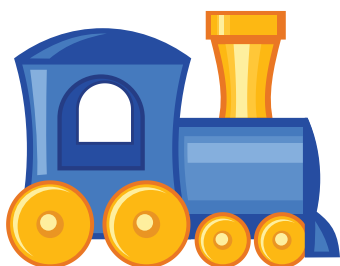
- Atsisuka į savo vardą, padedant tėvams.
- Atsisuka į vardą spontaniškai.

Veikla

Dabar, kai jūsų vaikas pradeda klausyti, jis turės išmokti suprasti, kada jis kviečiamas vardu. Jūs jį to mokysite kasdieninėse situacijose (maudantis, žaidžiant, valgant ir t.t.) Kai kreipiatės į vaiką vardu, naudokite įvairias intonacijas balse. Tuomet vaikui bus įdomiau ir lengviau išgirsti.

Žaidimas, kai kviečiame vardu

- Naudokitės jau minėtu būdu: mama kviečia vaiką vardu, tėtis su vaiku apsisuka ir rodydamas į ausį sako: „**Aš girdėjau tavo vardą**“. Mama paduoda vaikui kokį nors žaislą.
- Kvieskite vaiką vardu, kai norėsite atkreipti jo dėmesį. Jei vaikas neatsakys, parodykite jam, kad jį kviečiate „**Taip, aš tave kviečiu, klausyk (Vardas)**“. Kreipkitės į vaiką tik tuomet, kai tam yra priežastis (laikas valgyti, maudyti, žaisti, t.t.).
- Veiklos metu tėvai kalba apie tai, ką vaikas veikia:
  - „**O, tu išgirdai, kai kvietė tėtis**“
  - „**Duodi (davei) žaislą mamytei**“ (kalbam apie tai, ką vaikas daro).

Data	Ką Jūsų vaikas darė?

Sritis ir tikslas:

- Bendraudamas naudojasi balsu.

Veikla

Jūsų vaikas gali arba tik pradeda spontaniškai naudotis savo balsu. Jei jis tai daro – puiku, ir jūsų darbas – užtikrinti ir skatinti, kad jis ir toliau tai darytų.

Jei vaikas nenaudoja savo balso spontaniškai, jūsų darbas yra išmokyti jį naudoti balsą. Jūs norite, kad vaikas bendraudamas su jumis naudotųsi balsu. Todėl jūsų tikslas yra per kelias ateinančias savaites skatinti vokalizuoti bendraujant, o ne rodyti jį viską pirštu ar tapšnoti.

Spontaniška vokalizacija

- Atkreipkite dėmesį į vaiką kiekvieną kartą, kai tik išgirsite jį naudojantis balsu. Rodykite j savo ausį, sakydami: „*Aš girdėjau, kad/kaip tu kalbi*“. Aiškiai parodykite džiaugsmą, kad vaikas išmokytų nuolat naudotis balsu.

Žymėti, kaip vaikas naudojasi kalba

- Stebėkite savo vaiko bendravimą ir tikrinkite, ar jis spontaniškai naudoja tokias pragmatiškas kategorijas:
  - Pasisveikinimas – šypsosi, žiūri, vokalizuoja ar mojuoja, kai žmonės įeina į kambarį.
  - Atsisveikinimas – šypsosi, žiūri, vokalizuoja ar mojuoja, kai žmonės išeina.
  - Komentavimas – vokalizuoja ar rodo j kažką, ko jis nori, kad jūs pamatytumėt.
  - Davimas – perduoda jums daiktą tam, kad pasidalintumėte arba kad pasinaudotumėte juo paeiliui.
  - Prašymas/reikalavimas – reikalauja jūsų dėmesio arba pagalbos.
  - Atmetimas – purto galvą, reikšdamas „Ne“, stumia daiktą nuo savęs, vokalizuoja, kai kažko nenori.

Data	Ką Jūsų vaikas darė?

Sritis ir tikslas:

- Spontaniškai vokalizuoja.
- Vokalizuoja pareikalavus.

Veikla

Jūsų vaikas greičiausiai savo poreikius išreiškia natūraliais savo sukurtais gestais arba šių gestų ir vokalizacijos kombinacija. Visi bendraamžiai vaikai bendrauja naudodami šias kombinacijas, nepriklausant nuo to, ar jie turi klausos sutrikimą, ar ne. Per ateinančias pora savaičių, jūs mokysite savo vaiką vis daugiau naudoti balsą bendravimui.

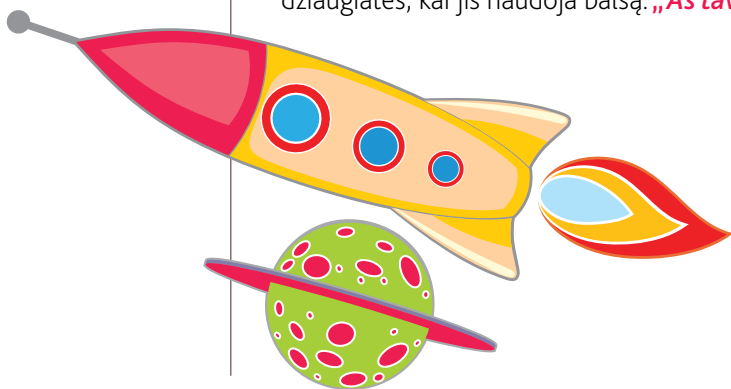
Žaidimas (p.1)

Variantas: pokyčiai veikloje

- Vietoje trenkimo plaktuku į vonelę, kad vaikas išgirstų, kvieskite jį vardu. Pradžioje kvieskite tėtį, kad parodytumėte pavyzdį. Kai tėtis išgirsta, jis atsisuka ir gauna kokį nors žaislą iš vaiko. Pakartokite tai keletą kartų, o tada laukite ir stebėkite, ar vaikas vokalizuos, norėdamas atkreipti tėčio dėmesį. **Laukimas – tai nuostabi strategija.** Lėtai suskaičiuokite iki dešimties. Tai tinkamiausias laikas, kiek reikia išlaukti, kol vaikas ką nors padarys. Jei vaikas nieko nesako, nevokalizuoja, rodykite jam dar kartą, sakydami: „**Aš kviečiu tėtį**“. Įsitikinkite, kad vaikas jus stebi ir supranta, jog kalbate.
- Atsiminkite! Vokalizacija šiuo laikotarpiu reiškia bet kokį garsą. Labiausiai tikėtina, tad tai neskambės kaip žodis „Tėtis“, tokiame amžiuje to nesitikima.

Visos dienos metu

- Dienos metu vaikas gali norėti gerti ar kažkokio žaislo. Atkreipkite dėmesį, kaip vaikas bendrauja – jis galbūt patempys už rankovės ar parodys pirštu. Jūs turite žodžiais pasakyti tai, ko vaikas norėjo. Kuo daugiau jūs atkreipsite dėmesį į vaiko bendravimą, tuo daugiau jis norės bendrauti. Jei jūsų vaikas naudoja tik gestus, leiskite jam suprasti, jog jūs norite, kad jis naudotųsi balsu. Sakykite: „**Aš tavęs negirdžiu**“ ir rodykite į savo ausį. Taip pat visuomet duokite jam suprasti, kad jūs džiaugiatės, kai jis naudoja balsą: „**Aš tave girdžiu. Tu nori atsigeri sulčių**“.

Data	Ką Jūsų vaikas darė?

2. Audioverbalinės (AV) priemonės ir strategijos

- Pirmiausia naudokitės klausa.
- Dirbkite tyliame kambaryje.
- Atstumas tarp vaiko ir kalbančiojo – mažiau negu vienas metras.

3. Savaitės pasaka: Eric Hill'o knygelė „Kur Spotas?“ (Puffin Books, UK 1980)

- Naudokite šią knygą, sukeldami spontaniškas vaiko vokalizacijas. Atsiminkite, kad šio amžiaus vaikams svarbiausia – gyvas, natūralus, su intonacijomis jūsų balsas ir spalvingi paveikslėliai. Mes nemokome vaikų skaityti. Mes mokome bendrauti klausymo metu.

Rodydami pirmąjį puslapį vaizduokite, kad maitinate šunį (mama) iš tuščio dubenėlio. Tada apsimeskite, jog ieškote jos vaikiuko, šuniuko Spoto. Pridėkite rankas prie burnos ir garsiai kvieskite Spotą vardu. Verskite kitą puslapį ir kvieskite Spotą, atsistoję priešais duris. Stebėkite ir laukite, ar jūsų vaikas pamėgdžios šuniuko kvietimą. Atidarę duris rodykite nusivylimą, kad ten ne Spotas. Verskite kitą puslapį ir kvieskite Spotą, atsistoję priešais laikrodį. Taip pat elkitės, versdami kiekvieną puslapį. Pašaukę šuniuką vardu – laukite, leisdami vaikui vokalizuoti.

PS. Jei nerandate šios knygos, tai pritaikykite kitą knygą pagal panašią temą.

4. Savaitės daina: „Išdykęs katinėlis“

- Žodžiai: „Rainas katinėli (Miau), ankstų rytą kelei (Miau), pagavai pelytę (Miau), Ką dabar daryti (Miau)“.
- Naudokite kimštą žaislinį katiną arba padarykite kaukę iš popieriaus. Vienas žmogus vaidina katiną – padeda galvą ant stalo. Kiti žmonės grūmoja katinui rodomuoju pirštu ir dainuoja dainelę. Pausės daromos po kiekvienos eilutės, tuo tarpu katinas pakelia savo galvą, ir ištaręs „Miau“, vėl padeda galvą atgal ant stalo.
- Ši daina yra puikus būdas išmokyti vaiką, kada yra garsas ir kada nėra. Kai daroma pauzė (nustojama dainuoti), vaikas žino, kad reikia pakelti katino galvą ir sakyti „Miau“.

Visos veiklos turi būti atliekamos išlaikant mažiau negu vieno metro atstumą tarp vaiko ir kitų asmenų.

Visos veiklos turi būti atliekamos mokant vaiką ir rodant jam, kokio elgesio iš jo tikimasi. Netestuokite vaiko, o mokykite jį rodydami tai, ką norite, kad vaikas atliktų ir taikykite šitą praktiką įvairiose situacijose.

★ **Patarimas. Laukdami vaiko atsako, skaičiuokite iki dešimties.**